

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. Fakss: 67830770. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2024. gada 9. jūlijā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Artūrs Kučs un Anita Rodiņa, kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 72/2024),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Administratīvās atbildības likuma 245. panta sesto daļu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 82. un 92. pantam.

2. Apstrīdētā norma nosaka: „Ja apgabaltiesas tiesneši vienbalsīgi atzīst, ka pastāv kāds no šā likuma 189. pantā minētajiem apstākļiem vai nepastāv neviens no šā likuma 244. pantā minētajiem apelācijas tiesvedības ierosināšanas pamatiem, viņi pieņem lēmumu par atteikšanos ierosināt apelācijas tiesvedību. Lēmumu sastāda rezolūcijas veidā, norādot tiesnešus, kuri pieņēma lēmumu un lēmuma motīvus. ”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemta pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;

- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punkts paredz, ka Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta likuma normas satversmība, tādēļ pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā šādu uzskatu pamatot.

Atbilstoši Satversmes tiesas likumam personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētās pamattiesības, proti, apstrīdētā norma ietilpst konkrēto pamattiesību tvērumā; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punktu*).

6.1. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs saukts pie administratīvās atbildības un viņam uzlikts naudas sods. Administratīvā pārkāpuma lieta izskatīta iestādē un tiesā. Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija, pamatojoties uz apstrīdēto normu, atteikusies ierosināt apelācijas tiesvedību pēc Pieteikuma iesniedzēja apelācijas sūdzības par pirmās instances tiesas spriedumu.

Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētā norma liedz izmantot tiesības uz taisnīgu tiesu trijās tiesu instancēs un nenodrošina Pieteikuma iesniedzēja iesniegtās apelācijas sūdzības izskatīšanu pēc būtības apelācijas instances tiesā. Tādējādi esot aizskartas Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 92. pantā ietvertās pamattiesības.

Līdz ar to pieteikums daļā par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

6.2. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst arī Satversmes 82. pantam, kas noteic, ka tiesu Latvijā spriež rajona (pilsētas) tiesas, apgabaltiesas un Augstākā tiesa. Tomēr pieteikumā nav pamatots, kādas konkrētas pamattiesības Pieteikuma iesniedzējam izskatāmajā gadījumā izriet no Satversmes 82. panta un kādā veidā apstrīdētā norma tās aizskar.

Līdz ar to pieteikums daļā par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 82. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona ir tiesīga iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi tad, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas lēmums, ar kuru atteikts ierosināt apelācijas tiesvedību pēc Pieteikuma iesniedzēja apelācijas sūdzības, atbilstoši Administratīvās atbildības likuma 247. panta otrajai daļai nav pārsūdzams. Tātad Pieteikuma iesniedzējam nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas otrais teikums nosaka: „Ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.”

Konkrētajā gadījumā termiņš pieteikuma iesniegšanai skaitāms no Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas lēmuma spēkā stāšanās dienas, proti, no [datums]. Pieteikums Satversmes tiesā iesniegts 2024. gada 17. jūnijā. Tādējādi termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums daļā par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 92. pantam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas un ceturtās daļas otrā teikuma prasībām.

8. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai. Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesas kolēģija var atteikties ierosināt lietu arī tad, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Pēc Pieteikuma iesniedzēja ieskata, apstrīdētā norma liedzot izmantot tiesības uz taisnīgu tiesu trijās tiesu instancēs. Tāpat apstrīdētā norma nenodrošinot Pieteikuma iesniedzēja iesniegtās apelācijas sūdzības izskatīšanu pēc būtības apelācijas instances tiesā, tādējādi liedzot kontroli pār pirmās instances tiesas sniegto pierādījumu novērtējumu.

Satversmes tiesa atzinusi, ka valsts pienākums nodrošināt tiesības uz tiesas pieejamību administratīvo pārkāpumu lietās izpaužas tādējādi, ka personai jābūt nodrošinātām tiesībām uz pārsūdzību vismaz vienā instancē. Tiesības uz pārsūdzību ir nodrošinātas arī tad, ja personai vispirms jāvērsas tiesā ar lūgumu izskatīt tās iesniegto apelācijas sūdzību, neatkarīgi no tā, vai pēc iesniegtās apelācijas sūdzības apelācijas tiesvedība tiks uzsākta vai ne (*sk. Satversmes tiesas 2018. gada 15. marta sprieduma lietā Nr. 2017-16-01 14.1. punktu*). Regulējums, kas paredz augstākas instances tiesai iespēju atteikties ierosināt tiesvedību, nodrošina tiesas darbības efektivitāti, dodot iespēju novirzīt resursus citu lietu izskatīšanai (*sal.: Satversmes tiesas 2013. gada 21. oktobra sprieduma lietā Nr. 2013-02-01 10. punkts*).

Ņemot vērā minēto Satversmes tiesas judikatūru, pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, ka personai Satversmes 92. pantā noteiktās tiesības prasa apelācijas tiesvedības ierosināšanu pat tādos gadījumos, kad nepastāv neviens no apelācijas tiesvedības ierosināšanas pamatiem. Proti, Pieteikuma iesniedzējs nav pamatojis, ka no Satversmes 92. panta izrietētu likumdevēja pienākums nodrošināt, ka visas administratīvā pārkāpuma lietas būtu izskatāmas pēc būtības apelācijas instances tiesā.

Līdz ar to pieteikumā sniegtais juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 92. pantam ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu un sesto daļu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (ieteikums Nr. 72/2024).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš